

EL POBLE CATALA

REDACCIÓ
i ADMINISTRACIÓ:
16, Avenue Hoche
PARIS VIII*

SETMANARI DELS CATALANS A FRANÇA

ABONAMENTS: 1 a. 6 m. 3 m.
França 40 25 15
Union postale . . 60 37'50
Altres països . . 75 45

MANA LA MORT

A través de la història, Espanya, influïda pel concepte tràgic de la vida, exaltat pels místics i filòsofs castellans, ha aixecat a les supremes magistratures de la direcció política elements i símbols que tenien més de suggestió sobrenatural que de realitat vivent i palpable.

En les èpoques de la seva esplendor històrica, aquesta Espanya a què ens referim havia fet compatible el seu domini ideològic en una gran extensió de la terra amb la misèria més espantosa dels seus nacionals. Els valors humans que constitueixen el vehicle de la vida eren sacrificats a exaltacions místiques desorbitades i exigents. I així com en altres països els reis havien cristal·litzat el sentit de poder en símbols materials, Espanya havia aixecat al damunt de la superestructura de l'Estat, com a guia i senyera de les seves preocupacions, l'edificació mística més imponent que registra la història de la civilització: l'Escorial.

«L'Escorial — diu Maurice Barrès — és la traducció al granit de la disciplina castellana eixida del concepte obsessionant de la mort.

»Des de les roques d'aquesta terra sinistra on fou imposat l'enorme monestir, quin viatger no ha patit el despotisme d'aquest paisatge d'una tan dolorosa regularitat damunt l'horitzó de tempesta!

»Hom s'abandona — en presència d'aquest espectacle — a l'abisme ascètic, hom cedeix a l'imperi del dolor. Un crucifix desamparat, esquícat per les fuetades, els greuges i els terrors, imposa els seus colors a la terra.

»La sola sensació forta que pot donar-se aquell que disposa de tot, és de renunciar a tot. Tal fou el plaer del rei que es tanca dins d'aquesta tomba. Claustrent-se en aquest desert de pedra tingué la sola commoció nerviosa que pogués encara conèixer un home fatigat de totes les magnificències del triomf.

»El capellà hi predica una ètica ascètica mentre veiem en els murs aquestes imaginacions terribles, aquests quadros sagrats, aquestes llagues de les quals les nostres mirades no poden sostreure's.

»L'art del pintor — ha dit un espanyol — ha de consagrar-se al servei de l'Església, i sovint aquest art produeix, per a la conversió de les ànimes, efectes més grans que les prediques.

»Per al poble espanyol no hi ha cap contradicció entre aquest misticisme exaltat i aquesta ferocitat. Aquests fidels senten un i altre sentiment. Després d'haver-se sotmès a la disciplina del clergue, després d'haver-se alçat vers els models divins, l'espanyol esdevé sobtadament home, i té el desig de veure sang, de mossegar, d'estripar!

»Es a l'ombra de les esglésies espanyoles que jo he distingit el veritable sentit de la fesomia hu-

mana: por i curiositat davant el misteri barrejat al desig animal de matances i de destrucció.»

Es així com parla d'Espanya, de Castella, el filòsof trist i amarg del *Jardín de Bérénice*.

Altres testimoniatges històrics han vingut després a confirmar aquesta desventura aptitud a la sofrença i a la mort.

«Felip II — diu l'historiador francès Hauser — consagrà el monestir d'El Escorial a Sant Llorenç, en record del seu martiri damunt les graelles.

»L'any 1571, en una processó d'una grandesa macabra i que una tempesta féu tràgica en aquest desert de pedres, Felip II transportà en vuit fè-

tres negres, l'emperador, les reines difuntes, els infants.

»En aquella solitud sinistra — amb la idea de la mort present sempre — mig mort ja, amb el llit al costat de la tomba, Felip II edificà la veritable capital d'Espanya.»

Aquells vuit fèretres negres que Felip II transportà a l'Escorial obriren, en el simbolisme i en la realitat, un calvari de dolors i de desfetes.

Un darrer fèretre negre ha seguit darrerament el tràgic camí.

Per damunt de l'anècdota política, a través dels temps, la mort, entronitzada a l'Escorial, ha regit els destins d'Espanya.